

ЦИФРОВОЕ ПОКОЛЕНИЕ И ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБРАЗОВАНИЯ: ВЗГЛЯД В БУДУЩЕЕ

А.К. МЫНБАЕВА

доктор педагогических наук,

кафедра педагогики и образовательного менеджмента

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ.АЛЬ-ФАРАБИ

Әбілхан Қастеев (1904-1973). Ликбез.
Из серии «Старый и новый быт». 1940.
Центральный государственный музей РК, Алматы.

Источник: Әбілхан Қастеев. – Алматы: Өнер, 2004. -158 с.

Рисунок иллюстрирует занятия в школе. Исторически запечатлена стратегия ликвидации безграмотности. Особенность периода – девочка у доски пишет казахские слова на латинице

Н.Г. Хлудов (1850-1935). Старая уйгурская школа. 1903.
Источник: Н.Г. Хлудов. Каталог произведений: живопись и графика. – Алматы: Эффект, 2003. – С.136.
Картина выставлена в Центральном государственном музее РК, г.Алматы

По-видимому, ученики заучивают аяты. Учитель использует как указку узкую палку, которая иногда может быть использована как плетль. Для описания учебы в школе муллы можно прочитать фрагмент книги Б.Момышулы «Наша семья».

ИСТОРИЯ ШКОЛ В МИРЕ

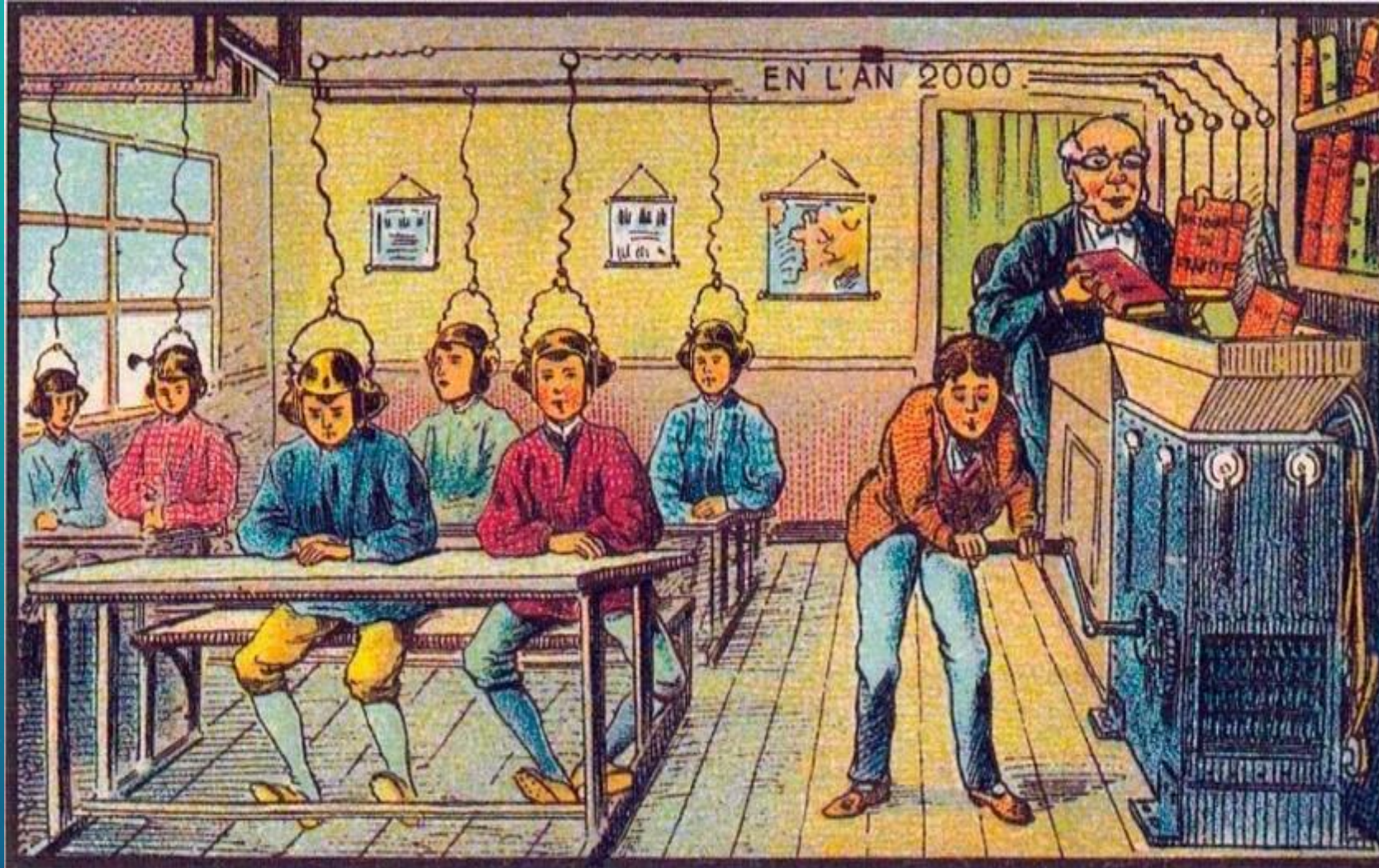

Альфред Ранкли (1819-1872)
(Британия).
Деревенская школа. 1855

Альберт Анкер (1831-1910). Школьный
экзамен (Экзамены в школе в кантоне Берн).
1862.

Kunstmuseum Bern, Швейцария

В конце XIX века французский художник Жан-Марк Коте опубликовал серию почтовых открыток под названием «В 2000 году»
<http://psycity.ru/otkrytki-19-go-veka-predskazyvayushchie-mir-budushchego>

ВОПРОСЫ

- Цифровое поколение
- Глубокое и поверхностное обучение
- Конструктивизм и коннективизм
- Этнопедагогические основы образования
- Примеры интеграции (проекты)

CROSS-GENERATIONAL DEVELOPMENT

(DON TAPSCOTT, 1998, 2008; DIANA OBLINGER, 2005; ING. BOŘIVOJ BRDIČKA, 2011)

НОВОЕ ПОКОЛЕНИЕ УЧАЩИХСЯ (BOŘIVOJ BRDIČKA, 2011)

Old generation Поколение XX века		Next generation Новое поколение	
book → reading <ul style="list-style-type: none">• fluid pace• mono-tasking• linear approach• perception by reading• independent• ambitious• pasive school as requirement <ul style="list-style-type: none">• deliberation• reality• technology external• knowing facts	книги → чтение <ul style="list-style-type: none">• текучий шаг, постепенное движение• одно-задачность• линейный подход• восприятие путем чтения• независимость• амбициозность• пассивная школа, школа как требование• обсуждение• реальность• внешние технологии• знание фактов	Display → viewing <ul style="list-style-type: none">• non-linear pace• multi-tasking• hypermedia• iconic perception• connecting• cooperation• active• school as game• alert• fantasy• technology internal• knowing how to find fact	<ul style="list-style-type: none">• дисплей – визуальное восприятие• нелинейность• многозадачность• Гипермедиа• иконическое восприятие<ul style="list-style-type: none">• подключение• сотрудничество• активность• школа как игра• предупреждение• фантазии• технология внутреннего<ul style="list-style-type: none">• знать, как найти то что необходимо

ОТЛИЧИЕ СОВРЕМЕННОЙ ПРАКТИКИ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛЕ И НОВОГО «СОЦИАЛЬНО-ЦИФРОВОГО ПОКОЛЕНИЯ» (К.ЛОНКА, 2014)

Socio-digital participation Социально-цифровое участие		School practices Школьная практика	
<ul style="list-style-type: none">• Flexible use of digimedia• Multi tasking• Intellectual ICT tools• Internet searches• Socio-digital networking• Working on screen• Making and sharing in groups• Extended networks• Knowledge creation	<p>Гибкое использование цифровых медиа</p> <p>Многозадачность</p> <p>Интеллектуальные средства ИКТ</p> <p>Поиск в интернет</p> <p>Социально-цифровые сети</p> <p>Работа с экраном</p> <p>Работа в группах</p> <p>Расширение сети</p> <p>Создание знаний</p>	<ul style="list-style-type: none">• Traditional media, e-mail• Linear and sequential• Pure mental performance• Limited textbook content• Off line working, F2F• Paper and pencil• Individual performance• Closed classroom community• Knowledge acquisition	<p>Традиционные медиа, эл.почта</p> <p>Линейность и последовательность</p> <p>Умственная работоспособность</p> <p>Ограниченно содержанием учебника</p> <p>Работа офф-лайн, лицом к лицу</p> <p>Бумага и ручка</p> <p>Индивидуальные показатели</p> <p>Закрытое классное сообщество (ограниченное классной комнатой сообщество учеников)</p> <p>Приобретение знаний</p>

СОЦИАЛЬНО-ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

- К.Лонка пишет, что под
- «...социально-цифровыми технологиями понимаются интегрированные системы техники, социальных медиа и Интернет, которые обеспечивают постоянное и интенсивное онлайн - взаимодействие с информацией, людьми, и артефактами»;
- социально-цифровое участие – «новая концепция практики неформального, социально-цифрового опосредованного участия»

- «Окружение хай-тека – компьютеров, смартфонов, видеоигр, интернет-поисковиков – перекраивает мозг человека» Г.Х. Мямешева
- У школьников и студентов больше загружена **кратковременная память**, и необходимы новые методы закрепления знаний в **долговременной памяти**, развития компетенций.

Поверхностный
подход

Глубокий/глубинный
подход

- «Заучивание текста и зубрежка, не обращая внимания на смысл, понимание, - известны как поверхностный подход, а целостная и критическая оценка, исследование материала известно как глубокий подход».

- «Поверхностное обучение - поверхностный подход, - это воспроизводство знаний, регламентированное педагогом обучение, пассивная эпистемология, двойственное видение, и потребление знаний.
- Глубокий подход, трансформация знаний, саморегулируемое обучение, активная эпистемология, релятивистские представления и построение знания подход, который может привести к более глубоким уровням обучения (Lonka K., 2014)

CONNECTIONISM AS A NEW DIDACTIC FOUNDATION

	Behaviourism	Cognitivism	Constructivism	Connectivism
	Бихевиоризм	Когнитивизм	Конструктивизм	Коннективизм
<i>Source of Knowledge</i> Источник знания	experience опыт	reason and experience разум и опыт	reason причина	connection соединение
<i>Principle</i> Принцип	black box – external behavior reflected черный ящик - отражение внешнего поведения	placement of knowledge to brain размещение знания в Мозге (в голове)	personal activity, individualization личная активность, индивидуализация	knowledge as collective product знания как коллективный продукт
<i>Motivation</i> Мотивация	positive/negative reinforcement положительное/отрицательное подкрепление	marks, diploma знаки, диплом	own interest собственный интерес,	interest supported by community интерес поддерживается Сообществом
<i>Process</i> Процесс	repeated external sensual experience Повторение Чувственный опыт	knowledge is interpreted Интерпретация знаний	knowledge is constructed through thought Структурирование знаний	active network cooperation Активное сетевое сотрудничество

CONNECTIONISM AS A NEW DIDACTIC FOUNDATION

	Behaviourism	Cognitivism	Constructivism	Connectivism
	Бихевиоризм	Когнитивизм	Конструктивизм	Коннективизм
Авторы теорий	Skinner, Thorndike, Pavlov, Watson	Vygotsky, Bruner, Gagne, Ausubel	Bandura, Piaget, Bruner, Dewey, Papert	Siemens, Downes

George Siemens, 2006, http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism_self-amused.htm

Ing. Bořivoj Brdička, Ph.D. <http://www.slideshare.net/bobr/>

ПРОЕКТИРОВАНИЕ

ЗУН

- Методы обучения
- Средства ...

Компетенции

- Стратегии обучения
- технологии

СТРАТЕГИИ ОБУЧЕНИЯ - ЭТО СИСТЕМА РУКОВОДСТВА, НАПРАВЛЕНИЕ, СТИЛЬ И МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ, ОБЪЕДИНЕННЫЕ КОНЦЕПЦИЕЙ, ИСХОДЯ ИЗ ЦЕЛЕЙ И ЗАДАЧ ОБУЧЕНИЯ.

- Стратегии активного обучения,
 - Стратегии инновационного обучения,
 - Проектно-ориентированное обучение,
 - Игровое обучение
 - Смешанное обучение
-
- Могут реализовывать концепции конструктивизма и коннективизма

ПРОГНОЗ КОМПЕТЕНЦИЙ И НАВЫКОВ 2020 ГОДА

(FUTURE WORK SKILLS 2020, ИНСТИТУТ БУДУЩЕГО)

- Неординарное мышление;
- Социальный интеллект;
- Инновационное и адаптивное мышление – умение думать вне заданных траекторий;
- Межкультурная компетентность – одинаково эффективно общаться со всеми бизнес-партнерами и клиентами, независимо от культурных различий;

ПРОГНОЗ КОМПЕТЕНЦИЙ И НАВЫКОВ 2020 ГОДА

(FUTURE WORK SKILLS 2020, ИНСТИТУТ БУДУЩЕГО)

- Вычислительное мышление;
- Умение фильтровать лишнюю информацию – быстро перерабатывать и резюмировать большой объём данных;
- Умение работать с современными медиа;
- Знания, не ограничивающиеся своей узкой специализацией;
- Умение работать удалённо.

НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ

(NEW HORIZON REPORT INSISTS TEACHERS USE TECH

<http://getttingsmart.com/2014/06/new-horizon-report-insists-teachers-use-tech/>)

- Переосмысление роли учителей – учитель должен быть партнером в процессе обучения.
- Сдвиг к более глубокому обучению: Цель глубокого обучения для студентов - учиться на практике и развивать чувство собственной эффективности, критически мыслить и эффективно общаться.
- Внимание открытым образовательным ресурсам (OOR).
- Более широкое использование смешанного (гибридного) обучения
- Использование интуитивных технологий.
- Переосмысление работы школы.

ПЕРЕХОД

- Компетентностному подходу
- Развитие личности (личностно-ориентированный подход)
- Педагогика – проживания (средовый подход)

**ОЦЕНКА
КОМПЕТЕНЦИЙ**

**Критика -
вестернизация**

Возрождение
казахской школы и
этнопедагогические
основы образования

ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ОБРАЗОВАНИИ

- Научная школа этнопедагогике в КазНУ им.аль-Фараби

Педагогика және психология ғылымдарының докторы, профессор **Кұбығұл Бозайұлы Жарықбаев**

Педагогика ғылымдарының докторы, профессор **Ә.Т. Табылдиев**

Педагогика ғылымдарының докторы, профессор **К.Ж. Кожаметова**

Казахская этнопедагогика;
Этнопедагогика народов Казахстана

С 1998 года работает Центр этнопедагогике и этнопсихологии им. Академика Т.Тажиева

КАЗАХСТАН - СТРАНА ВЕЛИКОЙ СТЕПИ

ИДЕИ ЭТНОПЕДАГОГИКИ

Жизнь в естественной природной среде, бескрайность степи создали культ природы, солнца, неба

Культ Неба и Природы был заложен в тенгрианстве.

Тенгри – обожествленное небо, Умай – мать-природа. Великая степь отражалась в Небе.

Кочевник зависел от природы, занимался животными, отражал в мировоззрении и мироощущении их образы.

С точки зрения психологии, человек осуществлял «перенос» деятельности, общения, энергии на природу, в небо

Символом тенгрианства как религии тюрков являлся шанырак, олицетворявший четыре стороны света

ПОДХОДЫ К ПОЛОВОЗРАСТНОЙ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ (КОЖАХМЕТОВА К.Ж., 1998)

- Первый подход:
 - от рождения до года – «нәресте»,
 - от года до 7 лет – «сәби»,
 - от 7 до 12 лет – «ойын баласы»,
 - от 12 до 15 лет – «сығыр», «ересек бала»,
 - от 16 до 19 лет – «бозбала»,
 - от 20 до 30 лет – «жас жігіт»,
 - от 30 до 40 лет – «дүр жігіт», «күр жігіт»,
 - от 40 до 50 лет – «ер түлегі»,
 - от 50 до 60 лет – «жігіт ағасы»,
 - от 60 до 70 лет – «қарасахал»,
 - от 70 – 80 лет – «ақсахал».
- Вторая периодизация связана с возможностью ухода за животными:
 - - от рождения – до 10 лет – «қозы жасы» (дети данного возраста привлекались к уходу за ягнятами);
 - - от 10 – до 20 лет – «қой жасы» (возраст ухода за барашками);
 - - от 20 – до 30 лет – «жылқы жасы» (возраст ухода за лошадьми);
 - - от 30 – до 40 лет – «аға жас» или «ер түлегі»;
 - - 40 лет – считался возрастом «патша жасы».

Третий подход «Мүшел жас»: 13, 25, 37, 49, 61, 73, 85. «Мүшел жас» – это кризисные периоды (их еще называют переломные периодами) в развитии человека, повторяющиеся через каждые 12 лет на 13 год.

Среднее образование

1-2 1-2 класс – «казахские народные игры»;

3-4 3-4 класс – понятие «төрт түлік мал»;

5 5 класс – «родословная»,

6-7 6 класс – «национальные блюда», «казахский орнамент»; 7 класс – заветы предков;

8 8 класс – «домбыра-дастан» (по музыкально-эстетическому направлению);

9 9 класс – рукоделие, прикладное искусство;

10-11 10 класс – традиции, обычаи; 11 класс – ата-аналар келбеті (образ родителей)

К.Ж. КОЖАХМЕТОВА ПРЕДЛОЖИЛА
СЛЕДУЮЩУЮ СИСТЕМУ ПРИМЕНЕНИЯ
ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКИХ ОСНОВ
В ОБРАЗОВАНИИ:

Высшее образование

2 курс
Этнопедагогика

Электив: «Прогрессивные традиции и обычаи корейцев»,
«Особенности семейного воспитания уйгурского народа»,
«Русская этническая педагогика»,
«Сравнительная этнопедагогика этносов Казахстана»

ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ИДЕАЛ

- Цель народного воспитания – «совершенный человек», который имеет этнический характер; другими словами, «полноценный человек».
- Идеальный образ выражается пословицей «Сегіз қырлы, бір сырлы адамды тәрбиелеу»

ҚЫЗ ӨССЕ - ЕЛДІҢ КӨРКІ. ЕР ЖІГІТ ЕЛ ҮШІН ТУАДЫ.

Нағыз қазақ жігітінің бейнесі
Кескін келбеті: еңсегей бойлы, терең ойлы, өткір қиялы, қара қасты, кең маңдайлы, торсық шекеді, қыр мұрынды, қымық мұртты, кең иықты, аяп тәсті, өткір тісті, жуан білекті, қанай басы, қанқай денелі, от ауылды, шешен тілді, темірдей сауақты, жау жүректі т.с.с.

Қабілет икемі: көсем жігіт ел басқаратын жігіт; шешен жігіт дау шешетін тұлға; батыр жігіт еліне қамқор, жауына алаберен жігіт; сері жігіт яттың туларың мінбін, яттың құмайың ертің, қарашың қарағысың баптаң, ат құлағыңда ойың, ер жарың бес қаруды сайлап, мың құбылттып ән салып, күмбірлетіп күй тартатын өнерлі жігіт; жомарт жігіт пейілі кең, дастарқаны берекелі, оң жайлары жігіт; палуан жігіт мойны жуан, жауырыны қақпақтай, бұлшық еті темірдей, қимылы шапшаң, денесі сергек, иінінің қолінен өтердей еңгі, алаш күні иесі, үй жігіті тек үй шаруасымен айналысатын шаруақсен жігіт; түз жігіті түз жұмысына мінезі, үй шаруасына қырымы, т.с.с.

Іскерлігі: жігіттің қыраны, жігіттің сұңқары, жігіттің сұлтаны, жігіттің арыстаны, жігіттің қабыланы, жігіттің қасқыры, жігіттің нары, жігіттің жампозы, т.с.с.

Қазақ қызының бейнесі:
Тектілігі: текті жердің қызы әлпетті, көргенді, инабатты, іске шебер, қиыншылыққа төзімді, өскен ортасы мен ата анасының артынан жаман сөз ертібейді; «өсіріп алған көрісеткен, көрмей алған текті артық».

Ақыл парасаты: бойжеткеннің дүние мүлікке қызығарсы, зейін зересі, туған туыстарымен қарым қатынасы, бауырмалдығы, қайырымдылығы, ұқыптылығы, мінез құлқы. «Алған жарың жақсы болса, жұмақтағы зормен тең, жаман болса, маңдайың біткен сөрмен тең».

Сыр сымбаты: сұңғақ бойлы; сынырпаған алуысты, оймақ ауыз, күлім қоз, жайдары мінеді, алма мойын; ақша бетті; ақ тамақ; аршын төсті, таз шабықтай бұраң белді; сүмбіл шаңшты; керілген ақ маңдайлы; сүйріктей ақ сауақты; сүрме қасты, ұзын көрпе, ақ блез, маржан тісті, қыр мұрынды т.с.с.

Іскерлігі: басты міндеті ерін күте білу, аналық борышы бала тауып өсіру, тәрбиелеу, қонақ күту, шай құю, құрт қайнату, ірік пісіру, кесте тігу, шілтер тоқу, киіз басу, киім тігу, кілем тоқу. «Өнерсіз қылған бей, өнерсіз ұлдан бей».

Қазақтың салт-дәстүрінде баланы жас кезеңдерге бөлу ерекшеліктері:

Туғаннан бір жасқа дейін «арыстем бала»	1 жасқа дейін «қаламан бала»	2-3 жасқа дейін «сүйем бала»	4-11 жасқа дейін «сұғар», «өресен бала»	12-15 жасқа дейін «сұғар», «өресен бала»	16-18 жасқа дейін «шөкібал», «жас жігіт»	20-30 жасқа дейін «жас жігіт»
30-40 жасқа дейін «құр жігіт»	40-50 жасқа дейін «ер тұлға»	60-65 жасқа дейін «абілі бағыл»	66-70 жасқа дейін «қарасақал»	70-80 жасқа дейін «қарасақал»	Мұшала жасы: 13, 25, 37, 49, 61, 73, 85	

Абу Насыр аль-Фараби

Добродетельный город

Счастливые горожане

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Ұлттық ойындар:

Ойын-сауық, тұрмыс-салт ойындары:

Қалтырауық қамыр кемпір және Ақ боран, Күзем алу, Тоғыз аяқ, тоғыз табақ, Тоқым қағар, Жар-жар (ойын-сауық), Қыз көле, Беганар Бастанғы, Сисқырама таяқ, Шерінек, Ниәмлі тап, Белбеу тастау, Көрші ойыны, Кім шертігі?, Есімде (ойын), Сақина тастау (ойын), Алтыбақан.

Дене шынықтыру спорт ойындары

Атқуама (ойын), Аңғодек (ойын), Соқыртөкс, Орамал тастау, Жауу жарыс, Доп тебу, Қасқырқақан, Қырықаяқ (ойын), Ақ саңлық, көк саңлық, Кім тұрттігі?, Бүркіт (ойын), Ушты-ұшты, Арқан тарту, Тенге алу, Күшін жетсе — ұзын кет, Ақ сүйек (ойын), Орда (ойын), Жауу қосар, Таяқ ойыну, Аттылар жарысы, Таяқ уру, Тартыс (ойын), Сисқыры таяқ, Түйізген орамал, Қазақ күресі, Тауық күрес, Бізектесу, Сірес, Арқан тартыс, Бөйте мен аламан бөйте, Тай жарыс, Құнан жарыс, Дөнен жарыс, Жорға жарыс, Аударыспақ, Қыз қуу, Тенге алу, Жігіт қуу, Кім жылдам?, Асық ойындары, Бес тас.

Жануарлар дүниесіне, аңшылыққа байланысты ойындар:

аңшылар (ойын), тұзақ құру, ақ байпақ, көк сыыр, түйе-түйе, жануарлар қалай үндейді. (ойын), қой бағу (ойын).

Ұлттық тағамдар:

Сүт тағамдары:	Ет тағамдары:	Сорпа тағамдары:	Ұн тағамдары:	Нан тағамдары:
Айран	Жеңі	Жағарпа	Қызыл	Тыны
Қаймақ	Іше	Қызыл	Қалпа	Қызыл
Құрт	Борша іше	Қалпа	Бүлгенер	Жарма
Қоғым	Бұқты	Тарма	Балымсы	Майсы
Сүбе	Жау-жұмыр	Нарын	Нан	Палау
Сүт	Ет інінші			Сарыуш
Шұбат	Қызыл-сары			Талқан
Трешке	Қызыл			Тары қосақ
	Құмырақ			
	Қарайырта			
	Менделу			

Қазақ халқының салт дәстүрлері

Дини әдет-ғұрыптар:
Ораза айт, Құрбан айт т.б.
Отбасылық той-жырлар:
Үйлену тойы, Келін түсіру, Қыз ұзату, Беганар, Жар-жар, Сыңсу, Мүшел той, Шылдехана т.б.
Маусымдық:
Наурыз, Қымыз мұрындық, Мизам, Соғым т.б.

Ұлттық өнер:

Халықтық қолбала, сәндік өнер (қол өнері);
Спорт өнері;
Сөз өнері;
Саз өнері;
Фольклор:
Қоржымдық мақал мәтел, жаңылтпаш, өлеңдер, айтыс т.б.

Қазақ халқының дәстүрлі қолөнері

Ағаштан жасалатын бұйым түрлері

Киіз үй сүйегі
Киіз үй жиһаздары
Ыдыс аяқтар
Салгерлік асқантар
Мал шаруашылығында қолданылатын құрал-жабдықтар
Егіншілікте қолданылатын құрал-жабдықтар
Аң аулауда қолданылатын құрал-жабдықтар
Тұрмыста қолданылатын құрал-жабдықтар
Ойын-жабдықтары
Бесік

Ұлттық киімдер:

Айыр қалпақ, Сауқеле, Жарғақ шалбар, Тымақ, Сағтама етік, Байпақ, Қимешек, Бөрік, Мәсі, Тақия, Шанап, Қамзол, Қулақшын, Киіз етік, Ішкі, Шекпен, Топ, Жаулық, Көс етек қойлек.

Студенты предложили проекты:

Образовательный туристический маршрут:

- История образования в зданиях и улицах Алматы;

Этнопедагогического аула;

Улицы.Kz

Этнопедагогические сказки

ЭКСПОНАТЫ МУЗЕЯ

РЕКОМЕНДАЦИИ

- Структурирование учебного процесса;
- Выстроение учебного материала визуально и ярко;
- Постоянная обратная связь;
- Чередуйте и интегрируйте групповые и индивидуальные формы работы; переключайте вид деятельности каждые 20-25 минут;
- Используйте мультимедиа, цифровые технологии, а также этнопедагогические средства в обучении и воспитании,
- Используйте техники позитивного мышления;
- Проектно-ориентированное обучение,
- Смешанное (гибридное) обучение...

СПАСИБО ЗА ВНИМАНИЕ

